Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 1999, sp. zn. 2 Cdon 808/97, ECLI:CZ:NS:1999:2.CDON.808.1997.1

Číslo: 27/2001

Právní věta:

Přípustnost dovolání podle § 239 odst. 2 o.s.ř. je podmíněna nejen tím, že rozhodnutí je zásadního významu z hlediska svého obecného dopadu do poměrů sporů jiných obdobných), nýbrž i tím, že dotčené právní posouzení věci je významné pro věc samu. Tento předpoklad nesplňuje situace, kdy řešení příslušné právní otázky se nemůže projevit v poměrech dovolatele, tedy zůstane-li jeho postavení vůči druhé straně sporu (ve vztahu žalobce - žalovaný) nezměněno.[*)]

[*)] *Rozhodnutí vychází z občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. 12. 2000.*

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 27.05.1999

Spisová značka: 2 Cdon 808/97

Číslo rozhodnutí: 27

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Dovolání

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

K r a j s k ý s o u d v Praze rozsudkem ze dne 19. 11. 1996 potvrdil, k odvolání žalobce a druhé žalované ve výrocích o věci samé, rozsudek ze dne 3. 6. 1996, jímž O k r e s n í s o u d v Benešově uložil druhé žalované zaplatit žalobci do tří dnů od právní moci rozsudku částku 88 000 Kč se šestnáctiprocentním úrokem z prodlení ode dne 14. 12. 1994 do zaplacení, a proti první žalované, která měla být podle žaloby k úhradě téže částky zavázána společně s druhou žalovanou, tak, že plněním jedné ze žalovaných zaniká v rozsahu plnění povinnost plnit druhé z nich, žalobu zamítl. Co do vyhovujícího výroku rozsudku se odvolací soud ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, že druhá žalovaná se v rozsahu žalované částky na úkor žalobce ve smyslu § 451 obč. zák., ve znění pozdějších předpisů, bezdůvodně obohatila, neboť žalobce jí tuto částku poskytl bez právního důvodu. Ve vztahu k zamítavému výroku rozsudku odvolací soud – cituje ustanovení § 420 odst. 1

obč. zák. – přisvědčil soudu prvního stupně, že první žalovaná neporušila povinnost zakotvenou ve smlouvě o kontrole použití prostředků z 30. 11. 1990, neboť tato smlouva je absolutně neplatná; byla totiž uzavřena s právně neexistujícím subjektem (společností V. F. J. I. A., k. s.) a v ustanoveních, jež se týkají způsobu provádění kontroly, je značně neurčitá. Odvolací soud uzavřel, že první žalovaná neodpovídá za škodu ani podle § 424 obč. zák., neboť žalobce neprokázal, že při podpisu smlouvy věděla, že smluvní partner právně neexistuje, ani podle § 415 obč. zák., jelikož nebylo prokázáno, že porušením obecné prevenční povinnosti (uzavřením neplatné smlouvy) touto žalovanou vznikla žalobci nějaká škoda. Je-li druhá žalovaná povinna plnit žalobci z titulu bezdůvodného obohacení a první žalovaná měla podle žaloby plnit z titulu odpovědnosti za škodu, nemohlo jít o solidární závazek. Odvolací soud rovněž zamítl návrh druhé žalované na vyslovení přípustnosti dovolání, uváděje, že nepovažuje právní hodnocení vyplývající z provedených skutkových zjištění za zásadně významné po stránce právní.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala druhá žalovaná (zastoupena advokátem) včasné dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 239 o.s.ř., namítajíc, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Smlouva o kontrole použití prostředků je podle jejího přesvědčení platná (byť obsahuje nesprávné označení druhé žalované); mezi smluvními stranami bylo jasné, kdo jsou účastníci smlouvy, a ač tato nesplňovala náležitosti písemné formy, je nepochybné, že byla uzavřena ústně – podle hospodářského zákoníku platně. Dovolatelka rovněž nesouhlasí s názorem, že smlouva je neplatná pro svou neurčitost, když ujednání v ní obsažená byla účastníkům jasná, včetně ustanovení ve prospěch třetích osob. I kdyby smlouva byla neplatná, je nesporné, že skutečnosti způsobující neplatnost byly účastníkům známy, což zakládá společnou odpovědnost za škodu vůči třetím osobám. Ze skutkových zjištění soudů podle dovolatelky vyplývá, že první žalovaná porušila své povinnosti. Soudy obou stupňů se vyhnuly řešení otázky, zda přichází v úvahu odpovědnost peněžního ústavu, který je správcem účtu podnikatelského subjektu, s nímž uzavřel smlouvu o kontrole použití prostředků, vůči osobě, která zaslala peníze na účet v úmyslu stát se společníkem podnikatelského subjektu, jestliže si peněžní ústav nepočínal tak, aby nedocházelo ke škodám. Nesprávný je závěr, že žalobce neprokázal, že porušením prevenční povinnosti první žalovanou mu vznikla škoda, když došlo ke zmarnění částek zaslaných jednotlivými vkladateli a pokud by první žalovaná prostředky neuvolnila, nebyly by zmarněny. Dle názoru dovolatelky pak v řízení nebylo prokázáno, že by jí vzniklo bezdůvodné obohacení, neboť bez podrobné analýzy lze stěží uzavřít, že – ač finanční prostředky prošly přes její účet – se zvýšil její majetek a nikoli majetek jiných subjektů. Proto dovolatelka požaduje, aby Nejvyšší soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Dovolání není přípustné. N e j v y š š í s o u d je proto odmítl.

Z odůvodnění:

Dle § 236 odst. 1 o.s.ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Dovolání proti každému rozhodnutí odvolacího soudu je přípustné (s výjimkami zakotvenými v odstavci druhém) podle ustanovení § 237 odst. 1 o.s.ř. Vady vyjmenované v § 237 odst. 1 o.s.ř. (tzv. zmatečnosti), k nimž dovolací soud přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o.s.ř.), ovšem nebyly v dovolání namítány a z obsahu spisu nevyplývají.

Dovolání proti rozsudku odvolacího soudu je dále přípustné za podmínek uvedených v ustanoveních § 238 a § 239 o.s.ř. V posuzovaném případě však přípustnost dovolání nezakládá ani ustanovení § 238 odst. 1 písm. a) o.s.ř. (rozsudek odvolacího soudu není rozsudkem měnícím, nýbrž potvrzujícím), ani ustanovení § 238 odst. 1 písm. b) o.s.ř. (rozsudek ze dne 3. 6. 1996 je prvním rozsudkem okresního soudu ve věci). Podle § 239 odst. 1 o.s.ř. není dovolání přípustné též, neboť odvolací soud přípustnost

výrokem potvrzujícího rozsudku nevyslovil.

Zbývá tudíž posoudit přípustnost dovolání podle § 239 odst. 2 o.s.ř., kterého se zjevně dovolává druhá žalovaná. Podle tohoto ustanovení, nevyhoví-li odvolací soud návrhu účastníka na vyslovení přípustnosti dovolání, který byl učiněn nejpozději před vyhlášením potvrzujícího rozsudku, je dovolání podané tímto účastníkem přípustné, jestliže dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam.

Dovolání může být ve smyslu citovaného ustanovení přípustné jen tehdy, jde-li o řešení právní otázky (jiné otázky, zejména posouzení správnosti nebo úplnosti skutkových zjištění, přípustnost dovolání neumožňují) a jde-li zároveň o právní otázku zásadního významu. Přípustnost dovolání pak není založena pouhým tvrzením dovolatele, že rozhodnutí odvolacího soudu zásadní význam po právní stránce má, nýbrž až zjištěním (závěrem), že tomu tak vskutku je.

Právním posouzením je činnost soudu, při níž aplikuje konkrétní právní normu na zjištěný skutkový stav, tedy dovozuje ze skutkového zjištění (skutkové podstaty), jaká mají účastníci podle příslušného právního předpisu práva a povinnosti. Při aplikaci práva jde tudíž o to, zda byl použit správný právní předpis a zda byl také správně vyložen.

Ve výše uvedeném smyslu musí mít rozhodnutí odvolacího soudu zásadní význam po právní stránce především z hlediska rozhodovací činnosti soudů vůbec (co do obecného dopadu na případy obdobné povahy). Rozhodnutí odvolacího soudu má z tohoto pohledu zásadní význam zpravidla tehdy, jestliže řeší takovou právní otázku, která judikaturou vyšších soudů (tj. dovolacího soudu a odvolacích soudů) nebyla vyřešena nebo jejíž výklad se v judikatuře těchto soudů dosud neustálil (vyšší soudy při svém rozhodování řeší takovou otázku rozdílně, takže nelze hovořit o ustálené judikatuře), nebo jestliže odvolací soud posoudil určitou právní otázku jinak, než je řešena v konstantní judikatuře vyšších soudů, tedy představuje-li v tomto směru odlišné (“nové”) řešení této právní otázky (srov. též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 9. 1997, sp. zn. 2 Cdon 1339/96, uveřejněné v časopise Soudní judikatura č. 13, ročník 1997, pod číslem 101).

Dovolatelka přisuzuje rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce zásadní význam co do zhodnocení odpovědnosti určité společnosti, která sdružuje kapitál, a subjektu, jenž má vykonávat kontrolu, vůči třetím osobám – vkladatelům kapitálu.

Odvolací soud shledal druhou žalovanou odpovědnou za bezdůvodné obohacení na úkor žalobce; vyšel přitom ze zjištění, že žalobce, který měl v úmyslu stát se komanditistou, podepsal prohlášení o vstupu do komanditní společnosti a na jeho základě poukázal na účet druhé žalované u první žalované 88 000 Kč, přičemž druhá žalovaná mu dopisy (potvrzeními) z 22. 11. 1994 sdělila, že nebyl v obchodním rejstříku jako komanditista zapsán; současně uvedenou částku, již přes výzvu nevrátila, uznala vůči žalobci jako svůj dluh. Právní posouzení daného vztahu, coby bezdůvodného obohacení ve smyslu § 451 obč. zák., je za této situace posouzením standardním, které žádné nové – z hlediska rozhodovací činnosti soudů co do obecného dopadu na případy obdobné povahy významné – otázky neřeší. Ve vztahu k tomuto závěru proto Nejvyšší soud dovolání přípustným neshledal.

Závěr dovolacího soudu, že rozhodnutí odvolacího soudu je po právní stránce zásadního významu, je ovšem podmíněn nejen tím, že uvedené rozhodnutí je zásadního významu z hlediska svého obecného dopadu do poměrů sporů jiných (obdobných), nýbrž i tím, že dotčené právní posouzení věci je – především – významné pro věc samu. Tento předpoklad nesplňuje i situace, kdy řešení příslušné právní otázky se nemůže projevit v poměrech dovolatele, tedy zůstane-li jeho postavení vůči druhé straně sporu (ve vztahu žalobce – žalovaný) nezměněno. Tak je tomu i v posuzované věci.

Obstojí-li jako standardní úsudek, podle nějž se druhá žalovaná na úkor žalobce bezdůvodně

obohatila, pak se argumentace, k níž dovolatelka připíná hledisko zásadní významnosti, může projevit jen v poměrech odpovědnostního vztahu žalobce a první žalované. Požadavek, aby povinnost k plnění byla uložena (z titulu náhrady škody) také první žalované, však objektivně nevede (i kdyby mu bylo vyhověno) k umenšení rozsahu plnění, jež byla žalobci vyhovujícím výrokem rozsudku soudu prvního stupně zavázána uhradit druhá žalovaná. Vyřešením předkládané právní otázky by byly (pouze) uspořádány vnitřní poměry žalovaných, které mají ve sporu postavení samostatných společníků (§ 91 odst. 1 o.s.ř.) – potud, že postavení žalobce by se v případě, že by soud odpovědnost za škodu u první žalované dovodil, mohlo jen zlepšit; spor o vnitřním vypořádání samostatných společníků v rozepři, předjímaném normami hmotného práva, je řešitelný samostatně, když do poměrů žalobce bezprostředně nedopadá. Nemůže-li řešení uvedené otázky ovlivnit správnost závěru, podle kterého je druhá žalovaná povinna zaplatit žalobci žalovanou částku jako bezdůvodné obohacení, a tedy ovlivnit z hlediska výsledku dovolacího řízení vztah žalobce a dovolatelky, nelze tuto otázku míti za zásadně významnou podle § 239 odst. 2 o.s.ř.; dovolání proto přípustné není.

Tento závěr s sebou nese konečné posouzení podaného dovolání jako nepřípustného. Nejvyšší soud je proto, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o.s.ř.), podle § 243b odst. 4 a § 218 odst. 1 písm. c) o.s.ř. odmítl.